

STATÜKO MÜHENDİSLERİNİN İŞİ GERÇEKTEN ÇOK ZOR!..

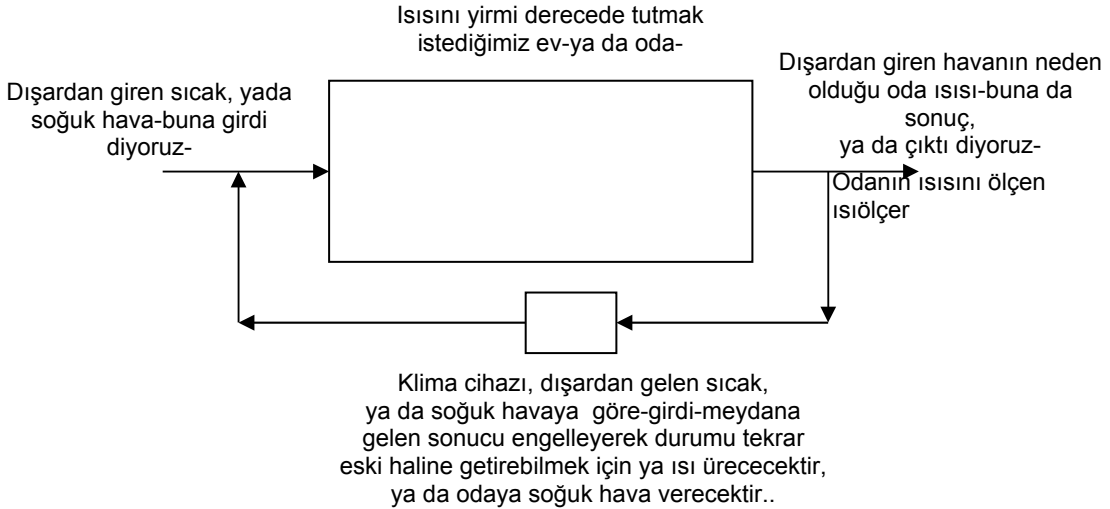
Münir Aktolga

Mayıs 2010

Yazının başlığı şöyle de olabilirdi: Globalleşme süreci statükoyu korumayı imkânsız hale getirdi!

Önce, herkesin bildiği bir örnekten yola çıkalım: Evinizde bir klima cihazı var, ve diyelim ki onu artı yirmi dereceye ayarlamışsınız! Bu demektir ki, evin içindeki ısıya ilişkin olarak korumak istediğiniz statükoyu yirmi derece olarak tesbit ediyorsunuz!..

Aslında herşey çok basittir! Isı yirmi derecenin üstüne çıkınca sistem çalışmaya başlayacak, evin içine-odaya soğuk hava vererek ısının tekrar yirmi dereceye inmesine yol açacaktır. Isı yirmi derece olunca sistem kendiliğinden stop eder. Ya da tabii, tersi: Isı yirmi derecenin altına inince de, sistem ısı üreterek evin ısısının gene yirmi derecede kalmasını sağlayacaktır. Basit bir termostatın çalışma prensibidir bütün bunlar. Şöyle gösterelim:

Hangi türden bir termostat olursa olsun (organizmada biyolojik süreçleri kontrol altında tutan termostatlar da gene aynı şekilde çalışırlar) amaç açıktır: Amaç, istenilmeyen sonuçların meydana gelmesini engellemektir (ya da tabii istenilen sonuçları elde edebilmektir..). Bunun için de, ya negatif feedback yapılarak-negatif olarak geriyi besleyerek-istenilmeyen sonuçlar engellenir, ya da pozitif feedback yapılarak istenilen sonuçlar elde edilmeye çalışılır..

Bütün bu işlemler için gerekli olan sistemin (örneğin, klima cihazının) çalışma prensibi ise, daima, sebebi kontrol altında tutarak sonucu kontrol altında tutmak olacaktır. Örneğin, eğer yukardaki örnekte ısı yirmi derecenin üstüne çıkmışsa, bu, istenilmeyen bir sonuçtur. Bunun nedeni ise, dışardaki havanın daha sıcak olmasıdır. Bunu engellemek için (ısının tekrar yirmi dereceye inmesini, yani, statükonun korunmasını sağlamak için) sistemin soğuk hava üretmesine ihtiyaç olacaktır. Ya da tabii tersi; dışarda hava soğuksa evin içi de soğuyacağından (bu da bizim için istenilmeyen bir sonuçtur) bunu tesbit eden ısı ölçer

hemen aleti çalıştırır ve o da ısı üreterek oda ısısının aynı kalmasını (yani statükonun korunmasını) sağlar...

Şimdi, eğer yukardaki şekilde ısınıyı yirmi derecede tutmak istediğimiz ev-ya da odanın yerine, değişim süreci engellenmek istenen bir toplumu (örneğin, Türkiye toplumunu) koyarsanız, bu durumda, statükonun hep aynı kalmasını isteyen instanz da, statükoyu, yani, belirli bir andaki toplumsal dengeyi temsil eden egemen sınıf olacaktır (Türkiye toplumu sözkonusu olunca da, Osmanlı artığı- "Devlet'in asıl sahipleri", Devlet Sınıfı olacaktır).

Bu durumda, statükoyu değiştirici rol oynayan etkenler (yukardaki örnekte oda ısı) ise, iç ve dış dinamiklerdir. İç dinamiklerden kasıt açıktır: Bunlar sistemin üretici güçleridir. Üretici güçler geliştikçe (yani kapitalizm geliştikçe) insanlar arasındaki ilişkileri belirleyen eski üst yapı-yani statüko da zorlanmaya başlar. Yeni duruma uygun yeni ilişkilerin kurulması zorunlu hale gelince, eskiyi temsil eden statüko sarsılmaya başlar.. Örneğin, bir AK Parti çıkar ortaya ve önce iktidara gelir, sonra da "Devleti ele geçirmeye" çalışır! Burjuvazi, "madem ki egemen sınıf benim artık, o halde ilişkilerde belirleyici olan da ben olmalıyım" diyerek kolları sıvar! Eski statükoyu devirerek onun yerine kendi iktidarını temel alan yeni bir düzen-ilişkiler sistemini-statükoyu kurmaya çalışır. Bu durumda, bizim siyaset, ya da sınıf mücadelesi dediğimiz şey de, üretici güçlerin gelişmesini temsil edenlerle, bunu engellemeye çalışanlar (o an varolan eski statükoyu temsil edenler) arasındaki mücadeleden ibarettir. Örneğin, Türkiye'de üretici güçler geliştikçe (yani kapitalizm geliştikçe) eski dengeyi-statükoyu temsil eden asker-sivil güçler-"Kemalistler"de gücü-iktidarı kaybetmeye başlıyorlar, bunun için de bunu engellemeye (yani, eski statükoyu korumaya) çalışıyorlar. Olay bu kadar basittir!

Ama süreci etkileyen bir de dış dinamik var tabi: Ki o da uluslararası sistemdir. Nasıl ki, üretici güçler geliştikçe iç dinamikler sistemin içini değiştiriyorlar, sistemin (toplumların) içinde yeni ilişkilerin kurulması zorunlu hale geliyorsa, buna paralel olarak, dış ilişkiler de değişmeye başlar. Yeniden şekillenen ülkelerin kendi aralarında kuracakları dış ilişkileri de değişir. Öyle ki, bu süreç içinde her ülke, hem uluslararası-sistem kurucu bir element olarak (bütünü etkileyerek), hem de, oluşmakta olan bu makto sistem tarafından etkilenecek (kendini ona uydurmak zorunda kalarak) süreç içinde yerini alır.

Şimdi toparlayalım: Eskiden, yani 20.yy'ın sonuna kadar "her koyun kendi bacağından asılırdı"! Yani, hem içerde, hem de dışarda statükoyu-belirleyici olan ulus devletti. Ulus devletler arasında kurulan ilişkilerle de uluslararası sistem ortaya çıkıyordu. 21. yy'ın gerçeği ise globalleşmedir. Ulus devletler gene var tabi, öyle birden buharlaşarak yok olmadı bunlar. Bunların kendi aralarındaki ilişkiler de sürüyor. Ama artık bütün bu ilişkileri etkileyerek, son tahlilde belirleyici hale gelen bir de dünyanın tekleşmesi-globalleşmesi süreci var. Ülkeler, her geçen gün sınırlarını koruyan koruyucu duvarları biraz daha açmaya başlıyorlar. Her ülke, sınırlarını diğerlerine açarak sermayeyi kendine çekip, kendi içindeki yatırım olanaklarını arttırmaya çalışıyor; ve de tabi bu şekilde pazarlar genişletiliyor. Yeni uluslararası uzmanlık alanları bu şekilde ortaya çıkıyorlar. Üretici güçlerin hiç gelişmediği alanlara uzanarak buraları da dünya pazarlarının-sistemin içine çekmek ancak bu şekilde mümkün hale geliyor. Üretici güçlerin gelişmesinin önündeki ulusal sınırlar aşıldıkça global düzeydeki gelişme-ilerleme daha da hızlanıyor. İthalat ve ihracat arttıkça-üretim arttıkça yeni iş imkânları ortaya çıkıyor. İnsanlar artık karınlarını bu şekilde doyurmaya başlıyorlar. Yaşam standartları gittikçe geliyor...

Bu yazının amacı globalleşme sürecini anlatmak falan değil. Burada altını çizmek istediğimiz nokta, globalleşme süreciyle birlikte ulusal sınırlar içinde oluşan eski dengeleri-statükoyu korumanın da artık imkânsız hale geldiğidir. Çünkü, globalleşme süreci demek (ulusal sınırların adım adım açılması-ortadan kalkmaya başlaması demek), yukardaki örnekte ısınıyı hep yirmi derecede tutmaya çalıştığımız evin, önce pencerelerinin, sonra da, yavaş yavaş duvarlarının açılarak onun eski korunaklı halinin sona ermesi demektir. Bu durumda, duvarları ve pencereleriyle birlikte kapalı bir kutu olarak dış dünyadan ayrılmış bir ev kalmıyor artık ortada! Peki o zaman,

duvarları ve pencereleri olmayan bir evin ısını nasıl kontrol edeceksiniz! Açıkça anlaşılacağı gibi, 20.yy'dan kalma eski statükoları yok eden bizzat globalleşme sürecinin kendisidir. Klima cihazı ne yapsın bu durumda; hiçbir klima cihazı böylesine açık bir alanı kontrol altında tutamaz! Olay bu kadar basittir!

1970'ler Türkiye'si, henüz daha, duvarları ve pencereleriyle kendine özgü kapalı bir kutu gibidir. Dış dinamik, Türkiye'nin de içinde yer aldığı uluslararası kapitalist sistem ve onun politikaları elbette ki gene etkilemektedir ülkeyi, ama bütün bunların mantığı günümüze göre çok daha başkadır o zamanlar. Herşeyden önce, dünya halâ ikiye ayrılmış durumdadır o dönemde. Dış etken, daha çok, "ötekine" karşı belirli bir savunma pozisyonuyla ilgili olarak devrededir.

Bugün ise bir malı daha iyi kalitede ve daha ucuza kim üretebiliyorsa onun dediği oluyor ve kimse de bu sürecin önünde duramıyor. Öyle, "emperyalizm"-“tam bağımsızlık” sızlanması falan da para etmiyor artık! Bilginin demokratikleştiği bir ortamda kim daha fazla bilgiye sahipse onun borusu ötüyor! 20.yy artığı siyasetlerle, kuru gürültüyle kimse birşey elde edemiyor artık!..

Fakat şimdi düşünüyorum da, aslında süreç (bugün adına globalleşme süreci dediğimiz süreç) ta o zamanlardan (70'leri kastediyorum) başlamış! Bağımsız Türkiye falan diye bağıryorduk biz o zaman sokaklarda! Atatürk'ün Bursa Nutkunu okuyarak solcu olup, "bağımlı hale gelen" ülkeyi "kurtarmaya", "ikinci bir kurtuluş savaşıyla onu yeniden bağımsız hale getirmeye" çalışıyorduk! Demek daha o zamanlarda başlamış statüko bozulmaya ki, onu korumak için harekete geçilmiş! Tabi biz o zamanlar bir hayal aleminde yaşıyorduk, işin bu taraflarının farkında değildik! Bir Bursa Nutku bize Kemalizmin ne kadar devrimci bir ideoloji olduğunu anlatmaya yetiyordu, devrimin yolunda ilerliyorduk biz ve "karşı devrimin" açtığı hasarları gidererek, onu daha da ileriye götürmeye çalışıyorduk! "Kemalizmle sol arasında aşılmaz duvarlar mı vardı ki"!..

Evet, şimdi düşünüyorum da, bizim solculuğumuz falan hep ne olduğu belli olmayan bir milliyetçilikmiş o zamanlar! "Ordu-gençlik elele, milli cephede" diye bağıryorduk sokaklarda, ve de bunları Marksizm-Leninizm-solculuk sanıyorduk! "Önce, tam bağımsız ve gerçekten demokratik bir Türkiye" hedefine ulaşmayacak mıydık! "Tam bağımsızlık"la neyin kastedildiği açıktı! Ulusal sınırlar içinde, "kimseye bağımlı olmadan" yaşamak olmalıydı bu. Bu ise ancak, "1923'lerdeki ruha geri dönmekle" mümkün olabilirdi! Özlenen "demokrasi" de tabi öyle burjuva demokrasisi falan değildi! Onu, "cici demokrasi" diye küçümsüyorduk! Hedef, "halk demokrasisiydi"! Neyse artık o!

Kısacası, belki biz işin farkında değildik ama, birileri için daha o zamanlar statükoda-ulusal duvarlarda açılmaya başlayan gedikleri kapatmış amaç! Gelişen kapitalizmin zayıflattığı statükonun korunmasıymış. Biz, "bağımsızlık" falan diye "solculuk" yaptığımızı sanırken, Devlet Sınıfı da ipleri yeni yetme burjuvalara kaptırmamak peşindeymiş meğer!. Bütün o darbelerin falan altında yatan hikâye de bundan ibaretmiş!

1970'lerin Ecevit hareketi, Osmanlı artığı Devlet Sınıfı'nın, gelişen kapitalizm karşısında, "istenilmeyen sonucu" (yani statükonun bozulmasını) engellemek için, önce demir eldiven politikasıyla (yani Darbeyle), daha sonra da (hemen bunun ardından) "kadife eldivenle" (Ecevit tipi bir solculukla) bozulmaya yüz tutan dengeleri yeniden yerine oturtma-sistemi stabilize etme çabasıdır. O zaman (sağ olsunlar "solcuların"da yardımıyla) bu iş tutmuştu! Toplum bir süre daha oyalandı bunlarla! Yok, "toprak kullananınmışta", "köy kentmişte" falan filan! Bunların hepsi, toplumu yeniden dizayn etme meraklısı ittihatçı Devlet Sınıfı icadı, kapitalizm düşmanı hikâyelerdi! Ama artık bugünün dünyasında kimse yemez bunları! Yemez, çünkü artık feedback yaparak kontrol altında tutabilecekleri kapalı bir kutu kalmadı ortada!

Amaç, ne yapıp yapıp AK Parti'yi iktidardan düşürmekmiş! Çünkü bu, "istenilmeyen sonuç" oluyor onlar için! Bunun için bütün yöntemleri denediler. 2003'ten beri belki on adet darbe girişimi oldu. Bunların hiçbirisi tutmadı, hepsi gazete sayfalarında! "İrtica geliyor", "İranlaşıyoruz" dediler gene olmadı, terör kartını kullandılar, bölünüyoruz dediler olmadı!..Ne kaldı başka geride? Ecevit kartı! Şimdi de, gelişen kapitalizm karşısında mülksüzleşen insanların sisteme karşı olan muhalefetini kanalize ederek gerici bir milliyetçi sol hareket yaratma peşindeler! Kılıçdaroğlu projesinin özü bundan ibarettir. "İstenilmeyen sonucu" engellemek için negatif feedback yapmaya çalışıyor toplum mühendisleri! Ama mümkün değil, bu kez tutturamazlar artık. Çünkü dünya değişti. Çünkü, statükosunu muhafaza edebileceğiniz bir ev-oda kalmadı artık ortada! Bundan böyle, bu ülke en azından 120 milyar dolar ihracatı yapmazsa, insanlar aç kalırlar artık. O zaman da sokaklarda ulusalçı avına çıkarlar! Bırakın toplumla oynamayı artık! Elinizde, olmayacak duaya "amin" diyen bir medya korusu da olsa, toplum mühendisliğine geçit yok artık bu topraklarda..

Haydi hepsini anladık ama, ya o TÜSİAD'cılara ne oluyor, onların çıkarı ne bu manevradan! Öyle ya, burjuvaysa burjuva, globalleşmeyle globalleşme..üstelik de onlar en büyükler oldukları için globalleşmeden en çok yararlanabilecek olanlar gene onlar! Peki onlar niye katılırlar bu ulusalçı koroya?

Can çıkmayınca huy çıkmaz lafı boşuna üretilmemiş! Evet, onlar da burjuva, ama "burjuva" olmak yetmiyor! Toplumsal DNA'ların önemli. Yani, hangi sürecin ürünüsen bu önemli. Eğer sen "Devletin burjuvası" olarak dünyaya gelmişsen, yani seni yaratan toplumsal kültür (DNA'lar) ittihatçı-Devletçi kültürse, bir DNA değişimi olmadan kolay kolay çıkamazsın bu çemberin dışına! Çünkü, ne de olsa eski statükonun önemli bir aktörüydün sen de. Ulusal sınırlar içinde kurulu kapalı av alanının yegane avcısı olmanın avantajlarıyla büyüdün, geliştin. O ulusalçılığa borçlusun servetinin kökenlerini!

Benim hep altını çizdiğim bir şey var: Önce maddi süreçler geliyor, bilinç daima geriden geliyor..Bu nedenle ben geleceğe hep umutla bakıyorum...